

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلری باشده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آنقره جاده سنده ۸۷ نومروده
دائرة مخصوصه

حیات

هیاره دأما هیاز ... دیار دها هور حیات قاتالم ...

نسخه سی هربرده ۱۵ غرورده

سه لکی بوسته ایله ۷,۵ لیرا .
(اجنئی مملکتلر ایچین ۷,۵ دولار)

ایونه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرنک مرچی آنقره مرکزدر .

صافی : ۶۸

آنقره ، ۱۵ مارت ، ۱۹۲۸

۳ می جلد

مصاحبه

شروع قازانچ

وحشیلرک حیاتی بعضیلرینک طن ایندیکی کی
صاف و معصوم بر حیاتیمدیر ، بزمکنه هرجهندن
مرجمیدر ؟ یوقسه دیکرلرینک طن ایندیکی کی
خسته لقی ، اخلاقسز لقی ، سفالت کی بوتون وحشیلرک
بر آرایه طویلانساندن عبارتیمدر ؟ بو مسئله یی حل
ایتمه دن ، هیچ اولازسه بر نقطه ده ، اونلرک بوتون
مدنی لمرک غبطه سنی جلب ایده جک حالده اولدقلرینی
محقق کوروپورم : بوتون وحشیلر (یاخود اجتماعیلرک
تعبیرله بوتون ابتدایلر) اوقدر بسیط اقتصادی
حیات سورمکده درلرکه اونلر ایچون هر قازانچک
شروع اولوب اولمادیقنی تعیین اتمک غایت قولایدیر ،
داها دوغروسو اونلرده بزم آکلادیغمز معناده
قازانچ همان همان موضوع بحث دکلدیر .

آوسترالیا یرلیسی عمویتله بالقندن ، کوکلردن
و میوه لردن ترکیب ایدن بیه جکنی کندپسی تدارک
ایدیر ، طبیعتله اونلک آراسنده نه تجار ، نه زده ناعتکار ،
نه سرمایه دار ، نه ایشچی .. هیچ بر متوسط بوقدر .
کندی سعیندن مستقل اولاراق ، باشقه سنک لندن
نادراً تدارک ایلدیکی شیلر ، مثلاً بر قاری ، یاخود
« بومهرانغ » دینلن سلاح ، یاخود مقدس بویا
اولاراق قوللانیلان قیرمزی طوبراقده عمویتله عیناً
مبادله طریقله الله اولونور . بوتونلرک مبادله سندن
مقصد برشی « قازانچ » دکل ، بلکه بر احتیاجی تأمین
ایتمکدر . بو وحشیلرک معبشتنده « حیاتی ادامه » دن
عبارت اولان غایه اوقدر یاقینده و دوغروندن دوغری به
انسانلرک مواجهه سنده درکه اوکا ایریشمک ایچون الک
بسیط چاره لری قوللانقله اکتفا ایدیلیر .

« مدنی » بر انسانلک حالت روحیه سنی کوز
اوکنه کتیررسه ک تماماً باشقه بر منظره قارشینده
بولونوبورز . مدنی انسانلک هر آن نظردقندنه بولوندور .
دینی شی حیاتلک نهائی غایه لری دکل ، بلکه اوکا
ایریشمک ایچون قوللانیلا بیلرک واسطه لردر . احتمال
علم ، دین و سحر حد داننده بدایتده ، حیاتلک بر
آلتندن عبارت ایکن مدنی انسان آرتق بونی اونونتمش
اونلری برر مطلق غایه عد ایتمک باشلامشدر .

اقتصادی سیمه ینه هرشیدن اول بسله تمک هدفه
یارامق اقتضا ایدرکن ، مدنی انسان بوهدفی بر طرفه
براقش ، اونلک برینه هدفک تحققنه یارایا بیلرک
واسطه لره کوزینی دیکمشدر : مدنی انسان اقتصادی
فعالیتی ، حیاتی ادامه ایده جک واسطه لره الله ایدیلر
سیله تمجید ایلرهمه یور ، بلکه بالذات بو واسطه لره
تدارکنی (یعنی صورت مطلقده قازانچی) بلاقید
و شرط هدف اولاراق طانییور . فی الواقع حیاتلرک
بقای ایچون لازم اولان غذا و دیگر لوازمک مقداری
محدوددر . حالبوکه بوگونکی مدنیت ایچنده بونی تأمین
ایدن بر قازانچله اکتفا ایده رک فضل سندن فراغت
ایده جک اولان قاچ کیشی وارددر ؟ بوضورتله اقتصادی
فعالیت بدایتده حیاتلک بر واسطه سی ایکن شیمدی
بالذات حیات اقتصادی فعالیت و موفقیتک ، نامحدود
قازانچک تأمین ایچون بر آلت شکلنی آلییور .

آلمانلرک مشهور تعبیرله بو Umwretung و
Umdrehung ، بو قیمتلر استحالیه سی ، بو غایه
و واسطه بجایشی میدان کله بیلیمک ایچون بر شرط
وارددر : انسانلر آیری آیری دکل ، بلکه برابرجه
یکدیگرینه یاردم ایده رک ، ایشلری آارلرنده تقسیم
ایده رک چالیشمالی که فعالیت داها مشر ، قازانچ داها
جوق اولسون . بومساعی اشترای کی کوبلرده بر عائله
افرادینک هب برلکده چالیشمالی درجه سنی آشما دجه
ینه « قازانچ » و قازانچک مشروع مقداری مسئله سی
موضوع بحث اولاماز . چونکه محصوللری بیه نلر ،
ایچهنلر ، قوللانیلر اونلری میدان کتیرمک ایچون
چالیشمش اولانلردن باشقلاری دکلدیر . فقط بسیط
بر چیفتچی عائله سنک مساعی اشترای کندن داها ایلری به
کیده رسه ک ، چالیشما اصوللری ایچهلشیدیکی ، علمک
صنایع ساحه سنده تطبیقاتی آرتدینی ، مشترک سیم
زمره لری (قاربقرالر ، شرکتلر) کیت کیده داها
فضله انسانلری بر آرایه طویلادیقنی ، ایش بولومی
زیاده لشدیکی نسبتده شو مسئله یی انسانلر داها فضله
قورجالامغه مجبوریت حس ایدیورلر : مشروع قازانچ
نهدر ؟ سعیه نسبتله حکم نه اولایدیر ؟ چالیشان حق
صاحبی اولق جاژمیدر ؟

اون دو قوزنجی عصرک تاریخنده صنایعک ،
صورت عمویمه ده مادی مدنیتک خارق العاده بارلاق
اولان تکاملی اوزرنده ، سانکه بو قورقونچ و حل
ایدیلرهمه یی مسئله نک وجدانلرده اویاندیردینی کدر
بولوطلری دولاشیر . حلم و موانستک آرتدینی ، عرف
و آدابک ایچهلشیدیکی نسبتده قابو وحشیانه جنایتلر نه قدر
آزالییورسه حق تملکله قارشلی حرمتسزک ، راحتجه
وقولایچه زنکین اولق ایچون حیل و دولاندیر بیلیمه
مراجعت کی وقعه لر اوقدر جو غالمقده در . هر عملکنده
مدنیت اعتباریلر باشقه باشقه سویه لرده اولان منطقه لره
قارشیلقی مقایسه سی ده بونی اثبات ایتمکده در . مثلاً
ایتالیانک جنوه یی احتوا ایدن Liguria ایالتی ایله
تماماً جنوبه دوشن Basilicate ایالتی آراسنده کی
فرقنر بو قیلدندر . معمور و متمدن بر ایالت اولان
لیکوریاده عرفان اولدجه ایلریده در ، عسکره چاغریلارلردن
اوقومت بیلیمیلرک مقداری یوزده یکریمی قدردر
(جنوب ایالتنده یوزده ۵۵ در) ، انتشار ایدن غرنه
و مجموعه لر یوزبیک نفوسده ۱۲,۹ Basilicate ده
بونک ثانی بیلر دکلدیر) ؛ جنوه حوالینده کیلومتر
باشنه ۲۳۵ نفوس دوشدیکی حالده باسیلیقات ایالتنده
انجق ۴۸ کیشی اصابت ایدیر . جنوه حوالینده اهلانک
یوزده ۵۳ ی اونی بیکدن فضل نفوسی اولان شهرلرده
ساکن ایکن جنوب ایالتنده آنجق یوزده ۲۲ قدری
بو مقوله دندر . بوکا مقابل لیکوریاده قتل ، جرح
کی جبر و شدت ایقاعله وقوعه کتیریلن جنایتلری
آنجق « باسیلیقات » ده کتک نصی قدر بولدیغمز حالده
دولاندیر بیلیمک و دیگر حیللرک ایکی مثلی اولدیقنی
مشاهده ایدیورز .

ساده جه بر مثال اولاراق ذکر ایلر دیکم شو
مقایسه سایه سنده قولایقله آکلایشلا جقنی امید ایلر دیکم
بو معنوی بحرآنک مملکت مزده ده سرایت ایندیکنی
کورویورز . بزده ده دنیا آمریقاییلاشیرور . بزده ده
ساده جه باره طویلایق موقیبتی بر حقه معادل عد
ایدیلیر ، هدفنه ایریشه نک مشروع حرکت ایندیکی
قبول اولونوبورز . اسکیدن محدود ، معین فعالیت
و قازانچ امکاملری واردی . او صورتله که بر حدی آشان

هفتی مرآت مکر جلوه که ژنکبدر
تار زلفکده اولان عقدله آلدی هوشم
ساحر غمزه سی بند ابتدکی نیرنکبدر
پیرو اولفده ندیمایه عذر خواه اولدک
نیلیا سوبله پای قلمک لنکبدر

..

« نیلی » دن بحث ایدن اثرلردن بر قسمی اولنک
« بیوغرافی » سندده خیلی خطابه دوشملردر .
بو اعتبارله ، اعتمادده شایان منبعلره توثیق ایدره
شاعره ترجمه حالته دائر ادبیات عراقیسی قارئلر
صحیح معلومات ویرمک ایستهدم .

نیلی (۱۰۸۴) ده دوغمشدر [*] ۱۰۹۲
تاریخنده استانبول قاضیسی اولان میرزا محمد افندیکن
اوغلی در . [**] علما زاده اولدینی ایچون ۱۰۸۹ ده
یعنی بش باشد ایکن « لدت شهد ملازمتله شیریکام »
اولدی . باباسی تولدیک زمان نیلی دوغوز یاشنده
ایدی . ۱۱۰۶ ده « ایکنجی مصطفی » پادشاه اولدی .
کنج شاعر ، حکمداره جلوس تاریخلری تقدیم ایدی .
برسنه سوکرا تورک اوردوسی نسللره قارشی بووک
برمظفریت قازانجه شاعر ، حکمداره ویردیک تیریکنا .
مه سندده بالوسیه کندی حیانتدن شوبله بحث ایدیور :

منزله ایردی طریق علمده ابنای جنس
علم و فضیله بکا همیا دکلکن اکثری
ایلدی مالک بنی کردون دون بر بنجه کیم
جانب اقباله ایتمز برنگاه اکثری
اولشکن بونجه دم افتاده چاه بلا
ایتمدی بر صاحب همت بکا دست آوری
باغ دهرک بوبله در آیین و رسمی متصل
کیم نشان سنک جور اولور نهال نوبری
مدعایک اولزم اثباته عاجز اکر
معجز نظممله اینهم دعوی سحر آوری ...

نیلی « مدرس » اولق ایستوردی . مشهور
فیض الله افندی ، منافسندن کلهرک ایکنجی دفعه شیخ
الاسلام اولونجه شاعر کندینه :

ینه عهد کرم ، هنگام فیض لطف واحساندر
زمانه بوزمانه ، دم بودم ، دوران بودوراند
بو مطلع بر قصیده تقدیم ایدی ، بونده :
عجبی خسته دلر چاره جویان اولسه لر دایم
در لطفکده کیم ، دار الشقای دردمنداند
عجبی عرضحال بندکانه اولماسه حاجت
که علق شامل احوال زار مستمنداند
رجاسنده بولوندی . و ۱۱۰۹ ده « جعفر آغا

[*] عزیزی تاریخی . بناء علیه بروسلی طاهر بک عثمانلی
مؤلفلرنده « ۱۱۰۴ » ده دوغمشدر دیمه سی پاکیشدر .
[**] وقایع الفضلا ، سالم تذکره سی ، عزیزی تاریخی ،
مجله التنصاف . بناء علیه « سجل عثمانی » نک نیلی « شیخ الاسلام
میرزا زاده محمد افندی » نک اوغلی کوستره سی پاکیشدر . نیلی
بو ذلک اوغلی ده کیل ، کوچوک قارده شیردر . (عینی منبعلر
وصفاتی تذکره سی) ، بالوسیه قید ایدیک « دوحه المشایخ » ک
امطیوع لسخه سی « شیخ الاسلام میرزا زاده محمد افندی » ی
« شیخ الاسلام میرزا مصطفی افندی » نک و غلی اولار قید
یدر . مصطفی افندی تذکره صاحبی سالم افندیکنک باباسیدر . سالمک باشقا
قارده شی بوقدر . « دوحه المشایخ » مستقیم زاده سعد الدین افندی نک اثریدر .
سعد الدین افندی « بیوغرافی » ده « متبحر در . نیتکم کندی ال
یازلیسیه اولان لسخه ده بوبله بر خطا یوقدر .

مدرسه « سی » خارج « له قازاندی . امثالنه نسبتله
نیلی طریقه ده چابوق ایلرله مشدر :

۱۱۱۳ ده « ابتدا داخل » ایله ۱۱۱۸ ده
« موصله » محسن ایله ۱۱۲۱ ده « محسن ثمانیه دن
بریله » ۱۱۲۵ ده « موصله » سلیمانیه ایله ، و نهایت
۱۱۲۹ ده « حسرت المدرسین اولان مدارس
سلیمانک بریله » ، اکرانه مظهر اولدینی کوروپورز .
فقط او بر ان اول « مولوت » « ترفیع اتمک
ایستوردی . نیتکم « بالطه سی محمد پاشا » به ویردیک بر
قصیده ده :

بنم اول بیکس و بیچاره که هر دمده بکا
کنج محنتده غم و دردوبلا درمدم
ایلیوب دور بنی مطلب و مأمولدن
بنی شاد ایلدی حاصلی بو بخت دژم [*]
اوینادی کرجه نیچه شعبده کونا کون
لیک کولدرمدی بن بیکس وزاری بر دم ...

دیه تظلم ابتدکی کبی « شهید علی پاشا » به قارشی ده :

بنم اول بی نوای زار و سرکردان کواره
که مرآت جهانده گورمدم هیچ روی سامانی
رهاییب اولدم بن تنکدستیدن دخی اما
سمند طبع آلدی ساحه پهنای عرفانی
لسان خاص وادی عربده شعر کوی اولسم
جواد خامم ایلر اسب تازی کبی جولانی
کر اینهم ثابت مرحومه طرز شعرده تقلید
هان ثابت صانور کوش ایلنلر دهرده آتی

دیور . آکلاشیلان « میرزا زاده » بر آن اول قاضی
اولوب « روی سامان » ی کورمک ایستهدر . نهایت
« داماد ابراهیم پاشا » صدارعظم اولونجه بوتون مسلکدا
شلمی کبی اوده املنه نائل اولدی . ۱۱۳۰ ده
ازمیرمولوینی قازاندی . پاشایه تقدیم ایدیکی قصیده ده
شیمیدی به قادر معتاد ایدندیک شکایتدن اثر
کورمبورز :

فلک روی محبت کوستروب ارباب عرفانه
صفای طبع تأثیریه مرآت و داد اولدی
خدپوا داعی درسنه ایدی نیلی کمتر
زمان دولت و جاهکده اولده بر مراد اولدی
عطارد مشتری چیقیدی و بروب نقد ثریایی
قاش نظمی کیم نغای وصفکده مراد اولدی
کزیده مطلع لطفک کبی اول عبد ناجیزه
دعای دولتکده نظم وصفک مستزاد اولدی
خدا اقبال و عز و قدر و جاهک بردوام ایتسون
اوهنگامه دگین کیم دیه لر یوم تناد اولدی [**]

داماد ابراهیم پاشا دورنده « نیلی » بی هب مسعود
کوروپورز . بولوندینی قاضیلرلردن معزولا استانبوله
دوندیکه پاشانک مجلسلرنده بولونوبور ، شاد و صرغه
یاشیوردی . ۱۱۳۶ ده « طوبخانه قصری » انشا
ایلدیک زمان « موالی » عظامدن و فضلالی شعرای
بنامدن میرزا زاده نیلی افندیکنک یازدینی تاریخلر

[*] دژم : (فارسی) هزون ، مغموم (مظلوم
معناستده کلیر)
[**] یوم تناد : محشر کونی

نوشته کتابه ابوان لعل نامی « قیلدینی کبی [*]
تفسیر درس لرنده و هینی تاریخی ترجمه ایچون طویلانان
انجمنده نیلی افندی ده بولونمشدر . [**] ۱۱۴۳ دن سوکراده
نکبتنه دوچار اولادی . اختلالدن برسنه کجه دن یعنی
۱۱۴۴ محرمندن اول آنادولو پایه سیله « مکه منلا » سی
اولدی . حالبوکه او اشناده مورخ راشد افندی کبی
بعض ابراهیم پاشا منسوبلری سورولوبوردی .
۱۱۴۹ ده آنادولو ، ۱۱۵۴ ده روم ایل قاضی عسکری
اولدی . « ۱۱۵۳ » ده برکاشانه انشا ایدیرمه
موفق اولدی . شومنظومه بوقصر ایچون سوبله دیک
تاریخدر :

بوقصر جهانمایه شایان
هر سیر ایدنه نک اولورسه میلی
بنیا دینک اولدی بی محابا
تاریخی نه خوب قصر نیلی

صبحی تاریخنده تفصیل ایدیلدیکی اوزره ۱۱۴۹ ده
ایران ایله مصالحه عقدی ایچون « باغچه قاپسند
محسن زاده سیرانی » نده اجتماع ایدن انجمنه « بالفعل
مسند آرای صدر آناتولی نیلی افندی » ده داخلدی .
خلاصه ، برغرلنک مقطعه ده :

ایلز اربابی آزرده غوغای دهر
کنج عزت کبی نیلی کوشه راحتی وار
دیه ویردیک حکمه هیچ تابع اولامشدر .

۱۱۶۱ ده خاستالاندی ، استعفا ایدی . یکرمی
کون سوکرا تولدی [***] مورخ عزیزی افندیکنک
آکلاتدینی اوزره جنازه سنده عوامدن ، خواصدن
پک جوق کیمسه بولندی . نمازی فاتح جامعنده
قیلندقدن سوکرا اسکدارده قره احمد مرارلغنده
نونس باغنده باباسنک و بووک برادرینک یاتنه دفن
ایدیلدی . مراری اسکداردن حیدر پاشا جهته
کیدرکن صاغ طرفنده سد اوستنده و کنارده در .
عشم طاشی حالا دوروبور ،
شاعر و مورخ شیخ الاسلام « چلبی زاده عاصم »
افندی نک سوبله دیک :

میرزا زاده احمد نیلی
صحن فرده سی ایلدی مسکن
۱۱۶۱

تاریخی محکودر [****] روایت کوره تولومنه

یاقین :

کوکلی آلدک الهی بنی ده آل باری
قویه غربنده کوکلنر بوتن بیماری

بیتی سوبله شددر . « دیوان » ندن باشقا خیلی
اثرلری واردر . از جمله اونجی عصر عالم لرندن
« شیخ مکی » دیه معروف « ابوالفتح محمد بن مظفر الدین »
طرفندن قلمه آلتان « الجانب الغربی فی حل مشکلات
الشیخ ابن العربی » عنوانلی اثری کندی افاده سنه
کوره « زبان فارسی ایله کویا اولغین فهم نکات
و مرایاسندن لسان مرپور ایله مألوف اولمایان عشاق

[*] عام تابیخی ۹۷ [**] کذا ۳۶ و ۳۶ و ۵۵

[***] معلم تابیخی افندی « اسامی » سند نیلی نک وفات

تابیخی سمو (۱۱۵۱) اولارک کوسترمشدر

[****] بروسلی طاهر بک بالکس « بومنظومه متقوش

ده کیلدر « دیشی غریبدو .

شیدانك « رجاسيله توركجه يه ترجمه ايتشد. بو اثر ك حالت افندى كتبخانه سنده (۳۶۳) نومرو اييله مقيد و محفوظ نسخه سنك ظهرنده و مطبوع فهرستده « نيلی » نك خط دستيله اولديغى مقيد اييه ده دوغروده كيلدر. نيلی ترجمه سنى ۱۱۰۳ ده اكالم ايتشد. بو نسخه اييه ۱۱۵۵ ده « عبدالله و صاف » افنديك اوغللرندن برى طرفندن يازدبرلشدر .

ديكر بر اثرى ده « تاريخ و صافده درج اولونان فارسى و عربيه و رياضيه وادبيه مشكلاتك حل و بيانى قصديله مؤلفات فن ادبدن ماعدا معتبرات و مصنفات شرعيه و عقليه تنبى انساننده تازى ودرى و مغول لغاتنده و نجه ابحاث شريفه و نكات لطيفه دن طغرياب اولديغى ألفاظ رايقه و تحقيقات فايقه » بي طولايان اون ايكتيجى عصر رجالندن رئيس الكتاب « شروانى ابوبكر » افنديك مسوده لرني اكالم ايده رك وجوده كتيرديكي « مالا بدنه لاديب من المشهور و القريب » در . بو اثر ك بر نسخه سى رضا پاشا كتبخانه سنده (۱۸۳)، ديكرى خالص افندى كتبخانه سنده (۱۷۰۱) نومرو ولرده مقيد و محفوظدر . بو ايكي نسخه آراسنده خيلى فرق واردر .

نيلی ، مشهور « ابوالفرج عبدالرحمن بن على بن الجوزى » نك « وفاق فضائل المصطفى » عنوانيله قلمه آلديغى اثرى ده توركجه يه ترجمه ايتشد . بو اثر جناب پيغامبرك ديكر پيغامبرلره اولان رجائى ايضاح ايدر . نيلی نك ترجمه ايتديكي نسخه لر دن برى نورعثمانيه كتبخانه سنده (۷۳۶) نومرو اييله مقيد و محفوظدر .

نيلی اثرينك مقدمه سنده « برروز بهجت افروزده برقاج اخوان صفا و خلآن وفا ايله صحبت خاص معارف اختصاص » ده بولونور كن « عبدالرحمن ابن جوزى » نك « الوفاق فضائل المصطفى » عنوانلى كتابندن بحث آجلديغى آكلاتير ، بو اثر ك « بر نسخه صحيحه سنك شرفياب استصحاحى » اولقى ايسته ديكنى سويلر كن او مجلسه شرفبخش حضور ، يكانه عرفان بر ذات پسندیده سات ك تكليفى اوزرينه توركجه يه ترجمه يه باشلا ديغى و ختامه ارنجه « الاوفى فى ترجمة الوفا » عنوانى و برديكنى قيد ايدر .

داها بعضى اثريله برابر مورخ عزى افنديك افاده سنه كوره « مطالعه و تدريس بو يوردقلى كتب جليله دن دورت يوزقادر نسخه نك هوامشه تحريرات مطالب و فوائد و كرستان بواضى طلبه بسيط موافد » ايتشدرد . بوندن باشقا بر كلى محمد افندى نك رساله « كلاميه تركيه سنى بالذات التمش نسخه قادر يازمش ، جلد التمش « سندوقه مخصوصه و وظائف معينه منصوصه ايله » اوتوز تانه سنى اياصوفيه يه ، اوتوز دانه سنى فاع جامعنه قوياق « معلم متعلم افاده و استفادة » لرني تأمين ايتشد . عزى افندى « مولاناى مشار اليك فضائل و معارفلى كى آغازه جود و مكرمت و آوازه تواضع و مسكنلىرى رسیده مسامع سكان آفاق » اولديغندن بحث ايله « سخاو جودت طبعلىرى پسندیده عالم » ايدى دييور . داها اول سالم افندى ده تذكرة سنده نيلی دن بحث ايدر كن « مهارت كمال و ذات ستوده خصاللى

معروف جمله داشوران اولديغندن اوصاف محمد تلىرنده تفصيله حاجت يوقدر « ديوركه خلى در . بو اعتبارله ، يعنى « نيلی » نك احراز ايتديكي موقع و اشتها دوشو . نوله چك اولورسه معلم ناجى افنديك اوفى « اقتدارى نسبتنده شهرت بولاميان شاعر لر من » دن اولارق كوسترمه سنى دوغرو بولميورز .

« نيلی » نك بيلديز ، رضا پاشا ، خالص افندى ، ملت ... كى كتبخانه لرده تصادف ايديلن ديوانى كوچوك بر كتابدرد :

ملك معصومه صدق و صواب
ملك جواهر كش فصل الخطاب
لاله نعمانى شرع مبین
نيزه زخم افكن اعداى دين ...

ديه دوام ابدن بر « نعت » له باشلار . بونى ديكر اوراق نك نعتله قصيده لر تعقيب ايدر . ايجلرنده فارسيلرى ده اولان غزللرندن باشقا رياضى يه ، باقى يه ، صائبه تخميسلى كورولور . مثنوى طرزنده بر « حكاية منظومه » سيله بر « مکتوب منظوم » ي واردر :

ديدى بر صوفى صبا رفتار
ايدر ايدم جهانى گشت و گذار
ميل ايدوب يعنى عالمى سيره
گذرم دوشمش ايدى بر دره
گوردم اول دير ايچنده بر رهبان
جامه سى جامه مسلمانان
بكا بو حال دن كلوب حيرت
سرخى فهمه ايلدم رغبت
ديدم اى بيردير بر اصنام
سنده نيلر بوكوه اسلام ...

ديه باشلايان « حكاية منظومه » بر خرستيان قيزينك بر مسلمان دليقانليسه قارشى بيله ديكي عشق ماجراسنى آكلاتير . قيز ، معشوقنك التفاته مظهر اولاميور ، بر رسامه اونك رسمنى ياپد برييور . نيلی زمانه كوره ساده بر لسانله بوللى حكاية ايتكده در . نهايت دليقانى تولويور ، شاعرك افاده سنه كوره :

بونى دختر همان كه گوش ايتدى
شرحه كلزكه نيلدى ، نيتدى .
ايلدى تا او دكلو ناله وآه
شب تار ايتدى روزى دود سياه
قوريلالدى برى بوجتر كبود
اولامشدى بو رسمه دود آلود
طوتدى ناچار سمت صورته روى
اولدى زخم درونه مرهم جوى
ايدوب اخشامه دك يوزينه نظر
كيجه لر قوردى پاى صورته سر ...

نهايت قيز ، ديواره « خون اشكيه » مسلمان اولديغنه دائر بر ايكي بيت يازوب تولويور . بو حال كورده راهبده همان مسلمان اولويور . « مکتوب منظوم » . كلنجه ، بونده شاعر قلمنه خطاب ايله باشلار :

كله اى خامه غريب نواز ،
ناله اهل حسرته دساز
سنك ايله بر ايكي دلشه لم
كفت وكوى فراقى سويكشم
بزي چون چرخ غريته صالدى
نه ندیم و نه همزيان قالدى
يوق ياننده انيس و غمخوارم
رحم ايده تاكه كوش ايده زارم
سنك آنجق بودمده باكه همين
همزيان دل حزين و غمين
كرچه كيم دشتگاه غريبنده
يعنى بو دوزخ فلا كنده
ساكه ده كار ايدوب سموم هوا
حاصل ايدوب ييوست سودا
آقز اولدى مرادك اوزره مداد
جريان ايتز اولدى جوى مراد
ليك بر غمكار مشفقك
مرحت پيشه يار صادقك ...

صوكره « حال زار » نى « صوب دلدار » .
بيلدريز .
« نيلی » نك « نديمانه » بر غزاليه مقاله نهايت و برييورم :

اى دل شيدا نه كل نه كلستان لازم سكا
عاشق دلداهه سك بردلستان لازم سكا
سوديكك بر طفل شهر آشوبدر افسانه دوست
سر كذشتك سوبله اى دل استان لازم سكا
صورمه تيغ غمزه سن لبثنه ميسك قانكه
لعن اُم اى عاشق دلخسته جان لازم سكا
شيخ شهره منت ايتمه اى طلبكار وصال
برقدحله همت بين معان لازم سكا
چك لجام رخس كلكى كچسون اعجازى ده
ساحه معناده نيلی همعتان لازم سكا

على جانب

